

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психології і туризму

Курсова робота

**на тему: «Туристично-рекреаційний потенціал країн
Південно-Східної Азії»**

здобувача вищої освіти групи Т 02-21
факультету туризму, бізнесу і
психології
освітньої програми
Туристичне обслуговування
спеціальності 242 Туризм
Авраменко Я.С.

Науковий керівник:
кандидат історичних наук, доцент
Гедін М. С.

Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____
Національна шкала _____

Члени комісії:

_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

КИЇВ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ КОМПОНЕНТИ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КРАЇНИ	6
1.1. Понятійний апарат дослідження	6
1.2. Суспільні туристичні ресурси країни	9
РОЗДІЛ 2. ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ КРАЇН ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ	11
2.1. Що приваблює туристів до поїздок у країни Південно-Східної Азії?.....	11
2.2. Туристично-рекреаційні ресурси країн регіону	14
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КРАЇН ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ	20
3.1. Подієві туристичні ресурси країни	20
3.2. Фактори, що впливають на формування привабливості Північно-Східно-Азійського туристично-рекреаційного регіону	21
ВИСНОВКИ	26
РЕЗЮМЕ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	29

ВСТУП

Актуальність теми. Туризм у Південно-Східній Азії є живою та рухливою галуззю, що об'єднує економічні, культурно-соціальні, історичні та екологічні аспекти, розвиток якого впливає на національну та регіональну культуру та економіку. Країни Південно-Східної Азії, які є частиною Азійсько-Тихоокеанського регіону, проявляють імпресивний зріст туризму, що свідчить про їхню готовність до міжнародного співробітництва та конкурентоспроможність на глобальному ринку, оскільки подорожі до цих країн означають бажання туристів ознайомитися з культурою, історією та природною красою, а також насолодитися медичними послугами та відпочинком. Тому, основними напрямками туризму в цьому регіоні є курортно-лікувальний, екологічний, ознайомчий, професійний та інші.

Отже, **актуальність** нашого дослідження полягає в аналізі та класифікації туристично-рекреаційних компонентів з урахуванням ресурсного потенціалу країн Південно-Східної Азії, що спрямовано на поліпшення здоров'я та естетичне задоволення людей, які відвідують цей регіон.

Ступінь розробленості проблематики. Вивчення рівня розвитку та проблем міжнародного туризму в країнах Південно-Східної Азії, а також його вплив на національну та глобальну економіку, аналізу рекреаційно-туристських ресурсів було предметом наукових досліджень провідних вчених, серед яких можна згадати Мальську М. П. та ін., Кукліну В. С., Ляшок Д. К., Бейдик О.О., Гедіна М. С., Заваріка Г. М., Фоменко, Н. В. та ін. Питання, пов'язані зі світовим ринком туристичних послуг, також були широко освітлені в науковій літературі, включаючи праці Комар Н. В., Уніят А. В., Уварової Г. Ш., Мелько Л. Ф. Немець Л. М., Кулешової Г. О., Соколенко А. В. Огієнко А. В. із співавторами, Смаль І. В. тощо.

Метою курсової роботи є аналіз туристично-рекреаційного потенціалу країн Південно-Східної Азії.

Мета досягається постановкою і вирішенням наступних **завдань**:

- ✓ дослідження теоретико-методичних аспектів теми;
- ✓ дослідження туристично-рекреативних ресурсів країн Південно-Східної Азії;
- ✓ визначення факторів, що впливають на формування привабливості Північно-Східно-Азійського туристично-рекреаційного регіону.

Об'єктом дослідження є рекреаційно-туристична система країн Південно-Східної Азії.

Предметом вивчення є фактори, що сприяють задоволенню туристично-рекреативних потреб людини, сприяють її оздоровленню та підвищенню працездатності.

Методологія дослідження. Під час написання курсової роботи використовувалися різні методи: теоретичний аналіз джерел для наукового осмислення проблематики та встановлення тенденцій розвитку туризму; системний підхід для розуміння туристично-рекреаційного потенціалу як складової системи туристичного бізнесу; культурологічний та антропологічний методи для аналізу впливу місцевих культурних традицій на туристичний бізнес та сприйняття курорту як місця відпочинку.

Ступінь вирішення проблеми в дослідженні та практичне значення отриманих результатів. Результати цього дослідження мають важливе значення, оскільки вони розкривають тенденції розвитку туризму в країнах Південно-Східної Азії та виявляють проблеми, з якими вони стикаються. Це дозволяє визначити шляхи вирішення цих проблем і сприяє покращенню конкурентоспроможності курортів регіону на світовому ринку. Результати дослідження також можуть використовуватися для формування політики у сфері туристично-рекреаційного потенціалу в країнах Південно-Східної Азії.

Апробація результатів дослідження. Головні положення та результати дослідження представлені на Міжнародній студентській науково-практичній конференції «Ad ordem per linguas. До світу через мови». Авраменко Я. (2024). Туристично-рекреаційний потенціал країн Південно-Східної Азії.

Обсяг і структура курсової роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (30 найменувань, з яких 4 – іноземні), та 4 рисунки. Обсяг курсової роботи становить 30 сторінок, з яких 27 основного тексту.

РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ КОМПОНЕНТИ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КРАЇНИ

1.1. Понятійний апарат дослідження

Туристично-рекреаційний потенціал країни визначається як сукупність територіальних, природно-кліматичних та лікувальних ресурсів, які стимулюють задоволення туристів від рекреаційної діяльності (Гедін, 2021, с. 87-99; Заваріка, 2021; А. В. Огієнко, М. М. Огієнко та Яковуник, 2020). Для уточнення цього поняття важливо відповісти на кілька запитань.

Перше запитання: *Як визначається рекреаційно-ресурсний потенціал країни?* Це визначається сукупністю природних, історико-культурних та соціально-економічних умов, які сприяють організації рекреаційної діяльності на певній території (Немець, Кулешова & Соколенко, 2016).

Друге запитання: *Що включається до природних туристичних ресурсів країни?* Це включає клімат, повітря, пейзаж, моря, озера, річки, гори, ліси та інші (Немець, Кулешова & Соколенко, 2016). Серед них особливе місце займають рекреаційні ландшафти, оздоровчі джерела та природно-заповідні об'єкти.

Третє запитання: *Яка ціль використання рекреаційних ресурсів країни?* Використання цих ресурсів сприяє відновленню, підтримці та подальшому розвитку фізичних та психологічних сил людини, що впливає на її працездатність.

Сучасне туризмознавство використовує класифікацію туристично-рекреаційних ресурсів країни, яка включає ресурси природного походження, суспільні туристичні ресурси та подієві туристичні ресурси. Ми будемо керуватися цією класифікацією, звертаючи особливу увагу на Південно-Східний Азійський регіон (Кукліна, 2022; Фоменко, 2007).

Згідно з Г. О. Кулешовою (Кулешова, 2012) , до туристично-рекреаційного потенціалу природного походження країни входять такі складові:

- ✓ Ландшафти, які включають каньйони, водоспади, провалля та кратери вулканів.
- ✓ Морські та океанічні узбережжя, ідеальні для дайвінгу.
- ✓ Озера та річки, які служать об'єктами для рекреації та пляжного відпочинку.
- ✓ Гірські системи та гірськолижні курорти.
- ✓ Геоморфологічні об'єкти, такі як карстові печери, коралові рифи та відслонення гірських порід.
- ✓ Національні парки.
- ✓ Курортні бальнеологічні ресурси світового значення.

Природні туристично-рекреаційні ресурси використовуються для підтримки та збереження здоров'я людини.

Класифікація природних туристичних ресурсів включає наступні групи («UNCTAD, 2015):

- ✓ За походженням, включаючи фізичні (геологічні, кліматичні, гідрологічні, термальні), біологічні (грунтові, флора, фауна) та енергоінформаційні.
- ✓ За видами рекреаційного використання, такі як мінеральні води, грязі, ванни, солярії, ліси.
- ✓ За швидкістю вичерпання ресурсів, поділяються на відновлювальні (завдяки чистому повітрю, прісній воді, родючому ґрунту, тваринному світу) та невідновлювальні (грязі, мінеральні води) та невичерпні природні ресурси.
- ✓ За можливістю самовідновлення і культивування, включають відновлювані та невідновлювані ресурси, такі як ліси, моря, річки та незворотні кліматичні зміни.

З іншого боку, туристично-рекреаційні ресурси природного походження поділяються на дві категорії, які відрізняються за ступенем впливу на туризм та рекреацію (Кулешова, 2012) . До першої групи відносяться ресурси, що мають прямий вплив на розвиток туризму та

рекреації у регіоні. Це включає кліматотерапевтичні, водні, бальнеологічні та ландшафтні ресурси. До другої групи відносяться ресурси, які впливають на туристичні процеси опосередковано, такі як лісові, орографічні, флора та фауна.

Кліматотерапевтичні ресурси мають значний вплив на сезонність туристичних потоків та регулюють цінову політику країни. Кліматичні умови можна класифікувати за рівнем комфортності, створюючи приємні погодні умови для відпочинку. Порівняно з іншими континентами, азійський континент має різноманітні зони відпочинку, що забезпечує різноманіття варіантів відпочинку у країнах Північно-Східної Азії.

Водні природно-рекреаційні ресурси є важливою складовою частиною туристичного потенціалу, особливо для тих, хто шукає відпочинок біля моря чи океану. Теплі морські та океанічні узбережжя приваблюють туристів своїм м'яким кліматом і просторими пляжами, де можна відпочити та розважитися. Особливо швидко зростає популярність південно-східного узбережжя Азії, яке відоме своєю красою і затишком. Цей регіон займає важливе місце серед інших всесвітньо відомих туристичних місць, таких як Середземноморський басейн, Карибський басейн та узбережжя Північної Америки.

Бальнеологічні ресурси представляють собою цілющі джерела мінеральних вод та грязей різного походження та складу. Вони знамениті своїми лікувальними властивостями і приваблюють туристів з усього світу. Курорти з бальнеологічними процедурами, які знаходяться в різних куточках світу, є джерелом відновлення та релаксації. Наприклад, Угорщина та Мертве море на Близькому Сході відомі своїми унікальними лікувальними властивостями, які забезпечуються високою концентрацією мінералів, що становить 33 %. Такі курорти також можна знайти у Південно-Східній Азії, наприклад, в Таїланді, де можна насолодитися корисними процедурами та красою природних ландшафтів («Український науково-дослідний інститут»).

Фітолікувальні ресурси становлять важливий елемент природного лікування, сприяючи покращенню здоров'я та релаксації. Вони виявлені у вологих екваторіальних лісах, які відомі своєю властивістю сприяти відновленню організму. Серед країн Південно-Східної Азії, які багаті на фітолікувальні ресурси, слід зазначити Індонезію, разом із такими відомими країнами інших регіонів, як Венесуела, Бразилія та Конго.

Ландшафтні ресурси, перш за все, представляють собою унікальні об'єкти природної краси, які захоплюють своєю малюваннєм. Серед них особливе місце займають гори, які створюють ідеальні умови для різноманітних видів відпочинку, від активного до спокійного. Гірські масиви Південно-Східної Азії не поступаються своїм відомим колегам, таким як Альпи, Піренеї, Кордильєри та Карпати.

Пляжні ресурси, наприклад, у Таїланді, не поступаються своїм найпривабливішим світовим аналогам, таким як Лазурне узбережжя Франції, пляжі Іспанії та Канарських островів, а також Болгарії.

1.2. Суспільні туристичні ресурси країни

Суспільні туристичні ресурси країни включають широкий спектр об'єктів, що приваблюють туристів і позначені різноманітністю своїх форм і функцій. Серед них можна виділити археологічні пам'ятки, музеї світового значення, парки культури та відпочинку, а також нестандартні пам'ятки та готелі з ресторанами. Також до цієї категорії належать кладовища та місця масової загибелі людей, які привертають увагу як об'єкти "мрачного" туризму. Торговельно-розважальні центри стають предметом інтересу для шопінг-туристів, а технічні споруди та нестандартні будівлі приваблюють любителів індустріального туризму. Крім того, центри паломництва для християн, мусульман і буддистів є важливими об'єктами релігійного туризму («Все про туризм»).

Суспільні туристичні ресурси, такі як археологічні, архітектурні, паркові та техногенні, мають велике значення як з пізнавальної, так і з

естетичної точки зору, і використовуються для організації екскурсій (Клапчук, 2014). Архітектурні споруди, зокрема, можуть бути визнані туристичними ресурсами через свою унікальність і культурне значення. Вони розподіляються на громадські, сакральні, фортифікаційні та технічні, і часто використовуються для розміщення музеїв, готелів і ресторанів. Наприклад, старовинні замки в Іспанії та Франції вважаються одними з найбільш популярних об'єктів туризму. Хоча в країнах Південно-Східної Азії також існує багато архітектурних споруд, які заслуговують на увагу туристів.

Літературно-мистецькі, героїко-виховні і науково-пізнавальні туристичні ресурси пов'язані або з іменами видатних особистостей, або з важливими історичними подіями.

РОЗДІЛ 2. ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ КРАЇН ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ

2.1. Що приваблює туристів до поїздок у країни Південно-Східної Азії?

Південно-Східний Азійський регіон заповнений рекреаційними можливостями, але багатство цих ресурсів, на жаль, часто залишається недооціненим через економічні виклики. Однак це місце приваблює туристів своєю екзотикою екваторіальних ландшафтів, прекрасними узбережжями, унікальною історичною архітектурою та різноманітністю сучасного життя та традицій різних культур (Ханова, 2013, с. 143-146). Цей субрегіон охоплює південну і східну частину Азії, де розташовані країни від півдня від Китаю до сходу від Індії. Країни Південно-Східної Азії розташовані в області підвищеної сейсмічної та вулканічної активності, що додає привабливості цьому регіону для туристів, які цікавляться природними явищами.

Південно-Східна Азія поділяється на два географічні регіони (Савранчук & Явкін, 2012) : *материковий* та *острівний*. Цей регіон сильно вплинув на культуру сусідніх Китаю та Індії.

Материкова частина Південно-Східної Азії, переважно буддистська, в той час як на островах регіону також зустрічаються християнство (Філіппіни) та іслам (Індонезія).

Серед країн Південно-Східної Азії: Таїланд, Малайзія, Бруней, Індонезія, Сінгапур, Філіппіни, Лаос, Камбоджа, В'єтнам.

Економічний розвиток цих країн неоднорідний, але вони мають спільні тенденції у соціально-економічному розвитку («Манільська декларація», 1980; Музиченко-Козловська, 2012).

Три країни – Малайзія (6,5 млн. туристів щорічно), Сінгапур (5,8 млн.) та Таїланд (5,7 млн.) – є основними центрами туризму. Найпривабливіші туристичні міста: Бангкок, Сінгапур, останнє з яких іноді називають “Азією в мініатюрі” або “Азією на одну мить” («Презентація «Туристичні місця»; «UNCTAD», 2015).

У списку ЮНЕСКО визначено 36 об’єктів та 4 кандидати, які є символами культурного, історичного та природного багатства країн Південно-Східної Азії («Конвенція про охорону», 1972; «Список світової спадщини»).

Так, у В’єтнамі (8 об’єкти): Комплекс пам’яток Хюе, колишня імператорська столиця В’єтнаму, де розташовані історичні споруди, такі як імператорська цитадель, палаци, маєтки та мавзолеї, що вібивають багатство та велич імперської культури. Бухта Халонг славиться своєю природною красою та унікальним ландшафтом, де зустрічаються затоки, скелі та величезні карстові формації; Історичне місто Хойан – колишній торговельний порт, де збереглися десятки старовинних будинків, пагод і сакральних споруд, відображаючи багатовікову торговельну та культурну історію регіону; Святилище Мішон – археологічний комплекс, який відображає вплив індійської культури на В’єтнам, з численними храмовими спорудами та скульптурами; Національний парк Фонг-Ня-Ке-Банг – природний заповідник з унікальним біорізноманіттям та карстовими ландшафтами. Імператорська цитадель Тханглонг та Цитадель династії Хо – історичні фортеці, які служили центрами влади та оборони у різні історичні періоди. Ландшафтний комплекс Чанган – зона природної краси з величезними пагорбами, спорудами та культурними пам’ятками, що відображають історію та культуру В’єтнаму.

У Індонезії (8 об’єктів): Храмний комплекс Прамбанан та Храмний комплекс Боробудур – відомі всесвітньо споруди, що відображають культурну та релігійну спадщину Індонезії; Національний парк «Комодо» відомий своєю унікальною фауною, зокрема драконами Комодо; Національний парк Уджунг Кулон та вулкан Кракатау – природні чудеса, що вражають своєю красою та

могутністю; Стоянка первісної Людини в Сангріані – археологічний об'єкт, що відображає давню історію людства в регіоні; Національний парк Лоренц та заповідні тропічні дощові ліси Суматри – важливі природні резервати з величезним біорізноманіттям; культурний ландшафт провінції Балі, зокрема зрошувальна система субак, відображає традиційні аспекти балійської філософії та сільськогосподарської практики..

У Камбоджі (3 об'єкти): Ангкор, як найбільший храмовий комплекс у світі, є символом культурного та релігійного значення Камбоджі; Храм Преахвіхеа та Храмова зона Самбор Прей Кук представляють інші значущі архітектурні дива, які відображають багату спадщину цієї країни; археологічна пам'ятка стародавньої Ішанапури - ще один важливий об'єкт, що свідчить про багату історію та культуру регіону.

У Лаосі (2 об'єкти, 2 кандидати – Мегалітичний комплекс Сіангкхуангу, Велика гробниця у В'єнтьяні): колишня королівська резиденція Луангпхабанг, живописне місто, яке зберігло свій колорит і неповторність, а також Ват-Пху – рештки храмового комплексу, побудованих кхмерською цивілізацією.

У Малайзії (4 об'єкти): Національні парки Гунун-Мулу та Кінабалу – являють собою унікальні екосистеми, багаті на різноманіття флори і фауни, Стародавні міста на березі Малаккської протоки – Малакка та Джорджтаун, які відомі своєю багатю історією, культурними пам'ятками та колоніальною архітектурою, Долина Ленггог, що славиться своїми природною красою, водоспадами та унікальним ландшафтом.

У Таїланді (5 об'єкти, 2 кандидати – Пхімай та сусідні храми Пханомрунг, Прасат Муанг Там, історичний парк Пхупхрабат): Аютія та сусідні історичні міста, такі як Сукхотхай, відображають багату культурну спадщину Таїланду та його роль у формуванні історичного ландшафту регіону; резервати дикої природи Тхунгьян і Хуайкхакхенг відкривають унікальні екологічні багатства цієї країни, а також археологічна пам'ятка Банчіанг та Лісовий комплекс Донгфаяєн-Кхауяй відображають давню історію та культурну спадщину регіону.

На Філіппінах (6 об'єктів): церкви Філіппін у стилі бароко відображають вплив іспанської культури та архітектури на цю регіональну країну; природний парк рифа Туббатаха є важливим екосистемним резерватом, що зберігає різноманіття морського життя; рисові тераси в Філіппінських Кордильєрах представляють вражаючі краєвиди і традиційні методи сільського господарства; історичне місто Віган відоме своєю колоніальною архітектурою та культурним значенням; підземна річка Пуерто-Принсеса є природним дивом та однією з нових Сімо чудес світу; природний заповідник «Гірське пасмо Хамігітан» захищає унікальну фауну та флору Філіппін.

2.2. Туристично-рекреаційні ресурси країн регіону

Індонезія, яка займає величезний архіпелаг, налічує безліч островів, серед яких найбільші – Суматра, Ява, Калімантан та Сулавесі. Кожен з цих островів має свою унікальну культуру та спосіб життя. Наприклад, на Яві переважають мусульмани, в той час як на Балі – *індуси*, а на півночі Сулавесі – *християни*. Столицею Індонезії є місто Джакарта.

Острів Балі є одним з найбільш відомих туристичних центрів країни. Тут можна відвідати стародавні індуїстські храми та насолодитися прекрасними пляжами, що оточують готелі та курортні зони. Туристи також цікавляться різноманітними ремеслами, серед яких вироби зі срібла, кераміка та плетені вироби, а також різьблення на кістці.

Індонезія також відома своєю екологічною привабливістю. Тут розташовано багато національних парків і заповідників, серед яких особливо відомий парк Ганнінга на острові Суматра. Це місце приваблює туристів можливістю проведення трекінгових екскурсій у гірських лісах.

Таїланд має населення приблизно 60 мільйонів осіб і залишається вірним своїм давнім буддійським традиціям, а також політично незалежним. Країна відома своїм лідерством у видобутку олова та основною сільськогосподарською культурою – рисом.

Туристів приваблює теплий клімат та розвинута туристична інфраструктура, а також історичні пам'ятки, включаючи численні буддистські храми. Таїланд славиться як туристичний центр Південно-Східної Азії, зокрема в столиці Бангкоку, де розташовано близько 400 буддистських храмів, включаючи найбільший храм Світанку з вежею заввишки 104 метри і храм Смарагдового Будди. Серед інших популярних туристичних центрів Таїланду – міста Паттайя, Пхукет та Самуї («UNCTAD, 2015).

Сінгапур визначається як центр сучасного міжнародного туризму, а також фінансовий, промисловий і транспортний центр. Місто славиться своїми природними об'єктами та культурними пам'ятками, які приваблюють численних відвідувачів. Серед найвідоміших туристичних атракцій – Сінгапурський зоопарк, парк птахів і різноманітні фестивалі мистецтв («UNCTAD, 2015). Також в місті є ряд етнічних кварталів, таких як чайнатаун та маленька Індія. Не менш цікавим є меморіальний парк-музей під відкритим небом – парк тигрового бальзаму, заснований у 1937 році для вшанування китайських фінансових магнатів, які створили відомий на весь світ тигровий бальзам.

Малайзія, країна в Південно-Східній Азії, здобуває все більшу популярність серед туристів останніми роками. Розташована західна частина країни на південному півострові Малакка, тоді як східна частина розташована на півночі острова Калімантан. Малайзія славиться своєю високорозвиненою і унікальною комбінацією екзотики та древньої культури. Тут розвинений різноаспектний туризм: спортивний, бізнесовий, відпочивальний, індустріальний, релігійний, лікувальний, подієвий та інші види (Мальська & Бордун, 2018; Скабара). Країна поділяється на 13 штатів, зі столицею в місті Куала-Лумпурі, що засноване на місці перших видобувачів олова. Серед цікавих місць для відвідувачів у столиці – парк птахів, де мешкає близько 5 тисяч птахів, парк оленів з унікальними маленькими «мишачими оленями», і парк метеликів. Промисловий сектор країни також динамічно розвивається, з основним акцентом на виробництво олова, каучуку та обробну промисловість («The World Economic Forum, 2015).

В останні роки Малайзія активно просуває політику стимулювання міжнародного туризму як перспективної галузі економіки. Штат Кедах, з населенням понад один мільйон мешканців, розташований на північному заході півострова Малакка і відзначається великою кількістю археологічних пам'яток та відомим курортом на острові Лангкаві, покритому тропічною рослинністю і обійняному декількома привабливими пляжами. На північно-західному узбережжі півострова розташовується острів Пенанг, що відомий як “Перлина Сходу” за розкішними пляжами і чарівними пейзажами, які роблять його популярним місцем відпочинку. Штат Перак приваблює туристів різноманітними пам'ятками, вапняними печерами і храмами, а також рядом курортних локацій, таких як прибережне містечко Ламут, острови Пангкор і Пангкор Лаут. На західному узбережжі півострова розташований найбільший індустріальний і курортний центр, штат Селангор («The World Tourism Organization», 2015).

Штат Малакка, розташований на південно-західному півострові Малайзії, славиться як центр індійської, китайської, європейської та японської культур, що відображається в безлічі храмів, мечетей, мавзолеїв і церков. Штат Джохор, вважаний південною брамою Малайзії, перетинає залізнична лінія, що з'єднує Малайзію з Сінгапуром, та славиться своїми історичними пам'ятками, 166 національними парками та курортами. У штаті Паханг, що розташований на східному узбережжі, знаходяться високогірні курорти, національні природні заповідники та мальовничі озера. Острів Тіуман є одним із престижних міжнародних курортів із високогірним озером Кунуир та водоспадом Синайя поруч. Острів Реданг відомий своїми прекрасними місцями для плавання з маскою і аквалангом. Штат Келантан, розташований на північному сході біля кордону з Таїландом, славиться своєю роллю у малайзійській культурі та курортами з пляжами з золотистим піском уздовж узбережжя Південно-Китайського моря.

Штат Сабах, розташований на північному сході острова Борнео у Східній Малайзії, славиться своїми гірськими ландшафтами, дикими джунглями і прекрасними пляжами, які оточені кораловими рифами. Штат Саравак, найбільший серед малайзійських штатів, також розташований на острові Борнео і відомий своєю

продуктивною сільськогосподарською галуззю, нафтовидобуванням та багатими ресурсами деревини. Тут також є національні парки, де проводяться сафари. Штат Лабуан відомий своїм розвиненим портом і міжнародним фінансовим центром, а також приваблює любителів дайвінгу залишками затонулих кораблів біля островів у морських заповідниках, які представляють унікальну екосистему з багатою флорою та фауною.

Заповідники створюються з метою охорони коралових рифів від наслідків промислового розвитку, збереження багатства підводного світу і рослинності, а також забезпечення можливості відпочинку для людей без шкоди для навколишнього середовища.

Малайзія відома як центр релігійного туризму завдяки своїм численним мусульманським святиням, зокрема печерам Бату поблизу Куала-Лумпура, де щорічно відбуваються масові релігійні святкування, збираючи віруючих з різних країн регіону.

Бруней, мікродержава Південно-Східної Азії, має вражаючу мечеть у своїй столиці Бандар-Сері-Бегаван і відома як видобувна країна нафти. Значна частина національних парків і заповідників Брунею захищає екваторіальну флору та фауну.

М'янма, відома як країна золотих пагод, займає особливе місце в серцях багатьох через свої надзвичайні буддійські святині, зокрема, грандіозна пагода-ступа Шведагон у столиці Янгоні, яка привертає паломників з усього світу. Однак, несприятливі політичні умови, що триває вже понад півстоліття, призвело до відсталості країни і загального відставання. Розвиток міжнародного туризму обмежений, хоча паломництво до буддійських святинь є винятком.

Навіть при обмеженому міжнародному туризмі, М'янма має багато цікавих місць та пам'яток. Мандалай, колишня столиця бірманських королів, насичений буддійськими святинями, які зберігають давню історію країни. Вулкан-гора Попа, який вважається однією з найбільш загадкових гір, привертає паломників протягом століть. Також варто відзначити екзотичні плавучі готелі в Янгоні, які створені на базі старих суден і розташовані вздовж річки Рангун.

Філіппіни – країна в Південно-Східній Азії, яка розташована на архіпелазі, що налічує понад сім тисяч островів. Столиця держави, Маніла, відома як значний промисловий, фінансовий і культурний центр. Багато островів покриті тропічними лісами, а численні національні парки, такі як Канлаон, Маунт-Апо, Волькано та інші, відкривають перспективи для розвитку екологічного туризму в країні. В історії Філіппін багато знакових подій, серед яких висадка Фернана Магеллана на островах у XVI столітті з метою поширення християнства, але він був страчений під час сутички з місцевими мешканцями.

Протягом тривалого часу Філіппіни перебували під іспанською колоніальною владою, а потім стали залежною державою від Сполучених Штатів Америки. У 1946 році країна здобула суверенітет. Економіка Філіппін зосереджена на виробництві промислових і сільськогосподарських продуктів. Серед промислових галузей найбільш розвинуті гірничодобувна промисловість та ряд секторів обробної промисловості. У сільському господарстві основну роль відіграє рослинництво, зокрема вирощування цукрового очерету, тютюну, тропічних фруктів та цитрусових.

На південному сході країни знаходиться провінція Давао, де місцеве населення спеціалізується на вирощуванні унікальної технічної культури абаки, яка використовується для виробництва тканини.

Туризм на Філіппінах переважно пов'язаний з відвідуванням екзотичних місць та дикої природи. У столиці країни збереглися середньовічна церква Сан-Августин та споруди часів іспанської колонізації. Крім того, тут розташовані Національний музей Філіппін, Музей природної історії та археології, а також Музей мистецтв.

Королівство Камбоджа знаходиться у Південно-Східній Азії, на півдні півострова Індокитай. Камбоджа, на жаль, страждає від важкої економічної ситуації, що є наслідком нещодавньої громадянської війни. Ця війна залишила глибокий слід, спричинивши руйнування та важкі соціально-економічні проблеми («Travel & Tourism», 2021). Політична нестабільність і високий рівень злочинності також утруднюють розвиток туризму в країні.

Одним з найбільш відвідуваних місць у Камбоджі є музей геноциду, який розташований у місті Пномпень. Цей музей є свідченням про жорстокість режиму Хмерів через його інструменти підтримки влади, такі як камери тортур. Окрім цього, Камбоджа славиться своїми унікальними стародавніми буддійськими храмами, зокрема комплексом Ангкор Ват, побудованим ще у XII столітті.

В'єтнам швидко розвивається як туристичний напрямок, приваблюючи відвідувачів своїми прекрасними курортами та природними красами. Нячанг славиться своїми білосніжними пляжами та цілющими джерелами, ідеальними для відпочинку і лікування захворювань дихальних шляхів («The World Tourism Organization», 2015) . Фантхьєт пропонує відпочинок на пляжах і поле для гри в гольф, а Дананг – великий морський порт з розвиненою курортною інфраструктурою, де відпочивальники можуть насолоджуватися водними видами спорту.

У зв'язку з великою кількістю джунглів на території країни, відбувається активний розвиток національних парків, які є домівками для різноманітних тропічних тварин та рослин .

Релігійний туризм також набирає популярності в В'єтнамі та Камбоджі, де багато буддійських святинь і храмів, привертаючи віруючих і цікавих мандрівників з усього світу.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КРАЇН ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ

3.1. Подієві туристичні ресурси країни

Подієві туристичні ресурси країни – це невід’ємна складова різноманітного світу туризму, яка включає в себе широкий спектр заходів та подій, що привертають увагу туристів. Серед них можна виділити гастрономічні фестивалі, карнавали, національні свята, спортивні змагання, музичні конкурси, аукціони, політичні форуми та багато іншого. Цей аспект туристичних ресурсів, хоча він ще не досяг такого розвитку, як у країнах Європи та Америки, проте активно розвивається і набирає обертів (Музиченко-Козловська, 2012).

Подієві туристичні ресурси мають велике значення для формування туристичних потоків, оскільки вони стимулюють мотивацію подорожувати до певного місця, де відбувається цікава подія чи явище. Вони можуть бути різноманітні за тематикою, такі як гастрономічні, мистецькі, спортивні, культурно-історичні, економічні і політичні, а також релігійні. Ці заходи не лише надають можливість відпочити і розважитися, але й створюють позитивні враження та сприяють культурній обміну та розвитку туристичної індустрії (Мазаракі, Шаповал, Мельниченко та ін. 2014).

Таким чином, рекреаційно-ресурсний потенціал будь-якої країни визначається не лише її природними та історико-культурними особливостями, але й різноманітними подіями та заходами, які пропонуються для відвідувачів (Бейдик, 2004). Головною метою використання цих ресурсів є сприяння відновленню та розвитку людського потенціалу, що є важливим аспектом в сучасному світі.

3.2. Фактори, що впливають на формування привабливості Північно-Східно-Азійського туристично-рекреаційного регіону

Ефективність будь-якого туристично-рекреаційного регіону залежить від його привабливості для туристів, структури рекреаційних об'єктів, наявності туристичних традицій та ефективної системи управління (див. рис. 3.1). Необхідною умовою для успішної діяльності туристичного регіону є наявність різноманітних туристичних ресурсів, таких як природні компоненти, соціально-економічні особливості, культурні цінності, традиції, історичні та культурні пам'ятки тощо, які задовольняють потреби туристів.

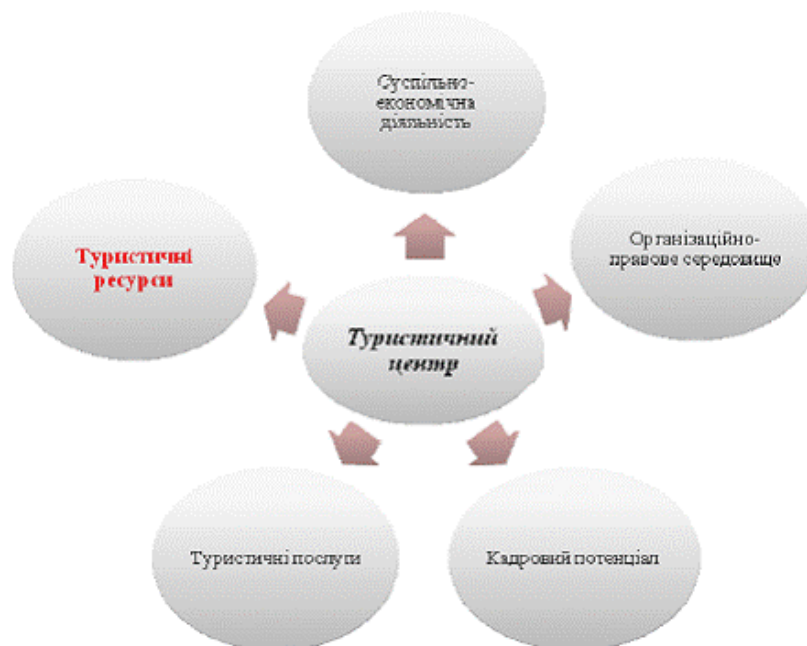

Рис. 3.1. Основні компоненти функціонування туристичного регіону (Комар & Уніят, 2015)

Атрактивність туристичного регіону залежить від його потенціалу у сфері туризму та здатності місцевих владних структур та приватного сектору максимально використовувати цей потенціал. Підкреслюється важливість природно-рекреаційних факторів (які були згадані в попередньому розділі цього дослідження), таких як: благоприятне екологічне середовище; наявність привабливих природних об'єктів та пам'яток; екологічні особливості ландшафтів; наявність бальнеологічних курортів та санаторіїв; стан природних

ландшафтів; особливості геологічної та геоморфологічної будови території; наявність рідкісних видів флори і фауни; можливості для полювання і риболовлі; характеристики гідрологічного режиму на території; присутність особливо охоронюваних природних територій; рідкісні біоценози та екосистеми. На рис. 3.2 схематично подано розподіл дії факторів, що визначають ступінь задоволення потреб туристів (Комар & Уніят, 2015) .

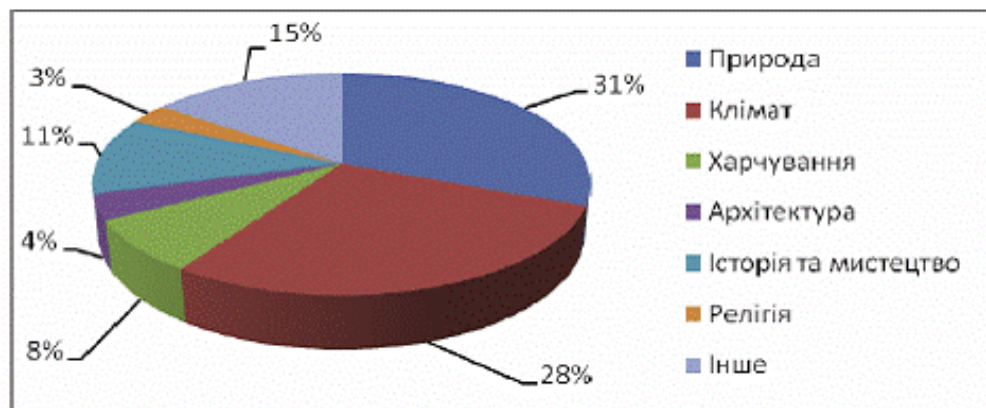

Рис. 3.2. Основні фактори, що визначають ступінь задоволення туристичних потреб

Привабливість туристичного регіону перш за все є суб'єктивною оцінкою, яку надає сам турист (Комар & Уніят, 2015) . Однак з точки зору об'єктивного підходу, привабливість туристичного регіону визначається його можливостями та потенціалом привертати увагу та викликати інтерес туристів. Крім того, за результатами деяких досліджень, виявлено, що при оцінці привабливості туристичного регіону група відвідувачів першочергово звертає увагу на такі аспекти, як рівень внутрішніх цін порівняно зі світовими стандартами; транспортні витрати; репутацію регіону та місцевості; наявність туристичної інфраструктури; високу кваліфікацію персоналу.

А це означає, що оцінка туристичної привабливості регіону вимагає урахування різних аспектів та факторів, таких як природна краса, культурні пам'ятки, наявність інфраструктури, доступність, рівень безпеки та інші («Все про туризм»). Оскільки у кожного туриста можуть бути власні уподобання та очікування, підходи до оцінювання можуть відрізнятися. Тому комплексний

показник туристичної привабливості зазвичай враховує різноманітні аспекти та відображає їх узагальнений вплив на привабливість туристичного регіону (див. рис. 3.3).

Рис. 3.3. Критерії оцінки привабливості туристичного регіону (Комар & Уніят, 2015)

Західної, Північної, Центральної, Східної та Південно-Східної Азії. Кожен із цих світових туристичних регіонів характеризується своїми унікальними якісними та кількісними показниками стосовно привабливості та відвідуваності їх туристами. Найбільша частка туристичного потоку припадає на Європу (52 %), за якою йде Азійський регіон (23 %), після нього Америка (15 %), а з найменшою часткою – 5 % – Африка та Близький Схід (див. рисунок 4, за Комар, Уніят) (Смаль, 2010; Уварова & Мелько, 2022). Варто відзначити, що найдинамічніше зростають саме регіони Азії та Океанії. Останнім часом країни Південно-Східної Азії внесли значний внесок у розвиток міжнародного туризму (Мальська, Антонюк, & Ганич, 2008). Особливо слід відзначити різке зростання в цих країнах транспортних мереж, будівництво сучасних готельних комплексів, покращення комфорту та розвагових послуг.

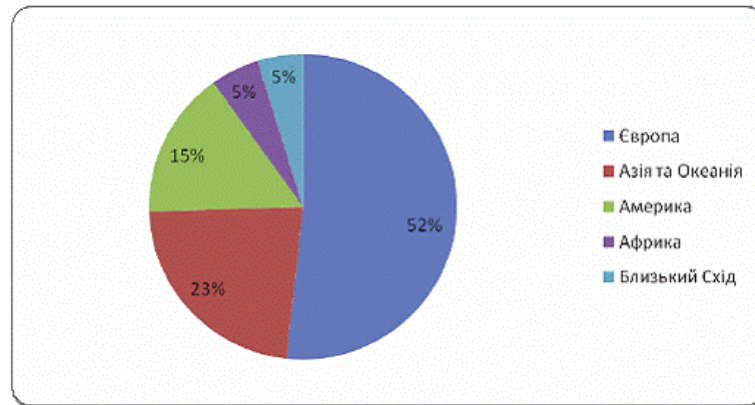

Рис. 3.4. Частка регіонів світу у загальносвітових туристичних потоках

Наприкінці ХХ століття чотири країни Південно-Східної Азії (Малайзія, Сінгапур, Таїланд та Індонезія) стали найбільш привабливими рекреаційно-туристичними регіонами для відвідувачів з усього світу. Це стало можливим завдяки зростанню бізнес-поїздок до цих країн. Їм випереджає лише Китай, якщо аналізувати ситуацію у межах Азіатсько-Тихоокеанського регіону (Бейдик, 2004).

На формування привабливого туристичного сектору в країнах Південно-Східної Азії позитивно вплинули різноманітність природних, культурно-історичних та бальнеологічних рекреаційних ресурсів. Серед 10-ти основних факторів слід відзначити:

1. Екзотику тропічної природи та унікальних природних об'єктів.
2. Привабливість ділових поїздок.
3. Наявність доступного розважального туризму.
4. Присутність шопінг-туризму.
5. Специфіка культури та релігії.
6. Віддаленість від індустріальних районів та основних туристичних регіонів в Європі та Америці.
7. Розташування на великій материковій та острівній території, омиваній водами Тихого та Індійського океанів.
8. Різноманіття та багатство природних ландшафтів та рекреаційних ресурсів.
9. Розміщення найважливіших світових святинь та центрів паломництва.
10. Особливості лікувальних ресурсів та національної кухні.

Але, з іншого боку, існують фактори, які стримують потік туристів до країн Південно-Східної Азії. Серед них найголовнішими є економічна відсталість певних країн, їхня невідповідність до прийому туристів, відсутність сервісу обслуговування; слабкий розвиток транспортної та туристичної інфраструктури ряду країн; неграмотність населення; неволодіння англійською мовою (Ляшок, 2020) .

Лікувально-оздоровчий, відпочивальний, пізнавальний, пляжний, діловий, конгресовий, спортивний та релігійний туризм, який найбільше розвинутий в Сінгапурі, Таїланді та Філіппінських островах, дозволив цим країнам вийти на досить високий рівень показників кількісного приросту прибуттів до країни (сумарно на 6 % порівняно з іншими країнами Азії, починаючи з 2013 року). Так, Сінгапур називають майбутньою діловою столицею всього Азійсько-Тихоокеанського регіону, Таїландта Філіппіни здобули славу всесвітнього лікувально-оздоровчого центру завдяки застосуванню таких процедур, як голковколівання, фітотерапія, масаж, лікувальна гімнастика, бальнеологічна та пляжна терапія. А Індонезія, Філіппіни та деякі інші країни Південно-Східної Азії активну участь беруть у розбудові засад релігійного та пізнавального туризму.

Привабливість туризму, як зазначалося раніше, може визначатися у певних колах невисоким рівнем витрат на туризм. У цьому аспекті, порівняно з європейськими та американськими країнами, Філіппіни, Індонезія, Сінгапур, Лаос, М'янма, В'єтнам, Малайзія, Камбоджа значно виграють, чому вони сьогодні і користуються високим попитом серед туристів середнього достатку.

Отже, країни Північно-Східної Азії поступово починають перебирати на себе лідерство в темпах зростання туристичних показників. Так, одним із найбільш популярних регіонів для відвідування може стати у найближчому майбутньому Південно-Східний регіон Азії, тим самим створюючи конкуренцію певним країнам на азійському континенті.

ВИСНОВКИ

Туризм у країнах Південно-Східної Азії став масовим явищем і має велике соціально-економічне та культурне значення на міжнародному рівні. Розвитку міжнародного туризму сприяло збільшення політичних, економічних, наукових та культурних зв'язків між державами.

Країни Південно-Східної Азії приймають туристів з усього світу і поступово стають лідерами у цьому аспекті на азійському континенті, оскільки пропонують різноманітні туристично-рекреаційні ресурси природного походження, такі як дивовижні ландшафти, морські та океанічні узбережжя, озера та річки, гірські системи з гірськолижними курортами, карстові печери, коралові рифи, національні парки та бальнеологічні курорти світового значення.

Туристи можуть ознайомитися з багатьма суспільно-туристичними ресурсами країн регіону, такими як археологічні пам'ятки, старовинні міста та цивілізації, музеї світового значення, національні парки, готелі та ресторани, торговельно-розважальні центри та місця паломництва для християн, мусульман та буддистів.

Туристи також мають можливість відвідати та оцінити гастрономічні фестивалі, карнавали національні свята, спортивні змагання та фестивалі, музичні конкурси, кінофестивалі, фольклорні обряди, а також брати участь у аукціонах, показах мод, політичних та економічних форумах.

Туристичні поїздки до країн Південно-Східної Азії дозволяють поглибити розуміння національних особливостей та традицій азійських країн, а також дати змогу ознайомитися з багатою флорою та фауною континенту. Унікальні народні ремесла та промисли, особливо в Індонезії, залишаються важливою частиною національного господарства.

Постійний інтерес туристів до країн Південно-Східної Азії обумовлений перспективними напрямками розвитку бізнесу загалом (наприклад, в Сінгапурі), а також туристичного бізнесу зокрема (як у Таїланді та Філіппінах). Країни регіону пропонують різноманітний туризм, включаючи діловий, шопінговий, лікувальний, відпочинковий, медичний, релігійний та екологічний, пізнавальний (знайомство з філософією Сходу, культурою та мистецтвом).

РЕЗЮМЕ

Авраменко Ярослав Сергійович

ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КРАЇН ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ

Курсова робота на тему «Туристично-рекреаційний потенціал країн Південно-Східної Азії» представляє глибоке дослідження туристичної індустрії у цьому захоплюючому регіоні. Основним об'єктом дослідження є різноманітність туристичних ресурсів країн, що входять до складу Південно-Східної Азії, таких як Таїланд, Малайзія, Індонезія, Філіппіни, В'єтнам та Камбоджа. Аналізуючи географічне положення, кліматичні умови, природні та культурні пам'ятки, ми розкриваємо всебічні можливості для туризму у цьому регіоні.

Крім того, у роботі проводиться аналіз впливу туристично-рекреаційного потенціалу на економіку країн Південно-Східної Азії, а також досліджуються перспективи збільшення ВВП, створення нових робочих місць та розвитку інфраструктури завдяки розвитку туризму. При цьому звертається увага на головні проблеми та перешкоди, з якими стикаються курортні міста регіону, включаючи екологічні проблеми та соціальні конфлікти.

Результати нашого дослідження підкреслюють важливість туристичної галузі для економічного розвитку регіону та підтверджують великий потенціал для подальшого росту туризму у цьому куточку світу.

Ключові слова: туризм, туристично-рекреаційний потенціал, лікувально-оздоровчий туризм, санаторно-курортна діяльність, бальнеологічні курорти, Південно-Східно-Азійський субрегіон.

RESUME

Yaroslav Serhiyovych Avramenko

TOURIST-RECREATIONAL POTENTIAL OF SOUTH-EAST ASIA

The term paper on “Tourist-Recreational Potential of Countries in South-East Asia” presents an in-depth exploration of the tourism industry and resort business in this captivating region. The primary focus of the study is the diversity of tourist resources in countries within South-East Asia, such as Thailand, Malaysia, Indonesia, the Philippines, Vietnam, and Cambodia. By analyzing the geographical location, climatic conditions, natural and cultural landmarks, we uncover comprehensive opportunities for tourism in this region.

Additionally, the paper conducts a thorough analysis of the impact of the resort business on the economies of countries in South-East Asia, as well as examines the prospects for increasing GDP, creating new job opportunities, and developing infrastructure through tourism development. Attention is also given to the main problems and obstacles faced by resort cities in the region, including environmental issues and social conflicts.

The results of our research emphasize the importance of the tourism industry for the economic development of the region and confirm the great potential for further growth of tourism in this fascinating corner of the world.

Keywords: tourism, tourist-recreational potential, health tourism, sanatorium-resort activities, balneological resorts, South-East Asian subregion.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бейдик, О.О. (2004). *Методологія та методика аналізу рекреаційно-туристських ресурсів України* : дис. ... докт. геогр. наук. Київ.
2. Все про туризм: туристична бібліотека. Отримано з https://tourlib.net/books_ukr
3. Гедін, М. С. (2021). Методичні засади оцінки туристичного потенціалу України в контексті євроінтеграції. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Історія, економіка, філософія»*, 26, 87-99.
4. Заваріка, Г. М. (2021). *Курортна справа: навч. посібник*. Київ: Центр учбової літератури.
5. Клапчук, В. М. (2014). *Організація рекреаційних послуг: навч.-метод. посібник*. Івано-Франківськ: Фоліант.
6. Комар, Н. В., Уніят, А. В. (2015). Привабливість азіатсько-тихоокеанського регіону на світовому ринку туристичних послуг. *Електронний журнал «Ефективна економіка»*, 7. <http://www.economy.nayka.com.ua>
7. Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини (1972). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_089#Text
8. Кукліна, В. С. (2022). *Розвиток туризму в країнах Південно-Східної Азії*. Одеса. Одеський національний університет. <https://dspace.onu.edu.ua/handle/123456789/34496>
9. Кулешова, Г. О. (2012). *Туристсько-рекреаційні ресурси світу: методичні вказівки для самостійної роботи студентів*. Харків.
10. Ляшок, Д. К. (2020). *Геополітична ситуація як чинник розвитку туризму у Південно-Східній Азії*. Київ. <https://er.nau.edu.ua>NAU>
11. Мазаракі, А. А., Шаповал, С. Л., Мельниченко, С. В. та ін. (2014). *Проектування курортів: навч. посібник*. Київ: КНТЕУ.

12. Мальська, М. П., Бордун, О. Ю. (2018). *Медичний туризм: теорія та практика: навч. посібник*. Київ: Центр учбової літератури.
13. Мальська, М. П., Антонюк, Н. В., Ганич, Н. М. (2008). *Міжнародний туризм і сфера послуг: підручник*. Київ: Знання.
14. Манільська декларація зі світового туризму (1980). <http://um.co.ua/4/4-12/4-122268.html>
15. Музиченко-Козловська, О. В. (2012). *Економічне оцінювання туристичної привабливості території. Монографія*. Львів: Новий Світ-2000.
16. Немець, Л. М., Кулешова, Г. О., Соколенко, А. В. (2016). *Туристсько-рекреаційні ресурси світу: Навчально-методичний посібник*. Харків: ХНУ.
17. Огієнко, А. В., Огієнко, М. М., Яковуник, О. В. (2020). Регіональний туристично-рекреаційний потенціал: теоретичні аспекти. *Приморські економічні студії*, 50-1, 80-85
http://bses.in.ua/journals/2020/50_1_2020/16.pdf
18. Презентація «Туристичні місця Східної Азії». Отримано з <https://naurok.com.ua/prez>
19. Савранчук, Л. А., Явкін, В. Г. (2012). *Рекреаційна географія*. https://tourlib.net/books_ukr/savranchuk.htm
20. Скабара, Р. М. *Країнознавчі аспекти оздоровчо-лікувального туризму: лекція з навчальної дисципліни «Туристичне країнознавство»*. <https://repository.ldufk.edu.ua/bi>
21. Смаль, І. В. (2010). *Туристичні ресурси світу: навчальний посібник*. Ніжин: Видавництво Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.
22. Список світової спадщини ЮНЕСКО. Отримано з [https://uk.wikipedia.org/wiki/Список_об%](https://uk.wikipedia.org/wiki/Список_об%20)
23. Уварова, Г. Ш., Мелько, Л. Ф. (2022). *Туристичне країнознавство: навчальний посібник*.

https://library.krok.edu.ua/media/library/category/navchalni-posibniki/melko_0038.pdf

24. Український науково-дослідний інститут медичної реабілітації та курортології Міністерства охорони здоров'я України. Отримано з <https://kurort.gov.ua/pro-galuz>
25. Фоменко, Н. В. (2007). *Рекреаційні ресурси та курортологія*. Київ: Центр навчальної літератури.
26. Ханова, О. В. (2013). Сучасний стан та перспективи розвитку міжнародного туризму в країнах Південно-Східної Азії. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*, 1042, 143-146.
27. The World Economic Forum. (2015). Retrieved from <http://www.weforum.org/reports>
28. The World Tourism Organization UNWTO. (2015). Retrieved from <http://www2.unwto.org/ru>
29. Travel & Tourism Development Index 2021: Rebuilding for a Sustainable and Resilient Future. (2021). The World Economic Forum. Retrieved from <https://www.weforum.org/publications/travel-and-tourism-development-index-2021/>
30. UNCTAD. (2015). Retrieved from <http://unctad.org/en/Pages/Home.aspx>